

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Berki János ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Dolgos Péter pártfogó ügyvéd által képviselt alperes ellen a Tamási Városi Bíróságnál 4.P.20.424/2009. számon folytatott és másodfokon a Tolna Megyei Bíróság 3.Pf.20.226/2010/6. számú ítéletével befejezett végrehajtási igényperében, az említett számú jogerős ítélet ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati illetéket, valamint az alperes pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Indokolás

Jogerős ítélet arra kötelezte a jelen per felperesét, hogy az U. és Társa Bt-vel szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelensége esetén U. Cs-vel (aki a bt kültagja, egyben a felperes elvált házastársa) egyetemlegesen fizessen meg a B.Kft-nek 7.547.098 Ft helyiségbérleti díjat és járulékait, azzal, hogy a felperes „a tartozásért a házastársi közös vagyonból reá eső rész erejéig felel”. A B. Kft a követeléséből 2007. február 28. napján az alperesre engedményezett 1.509.420 forint tőkét és annak kamatát. Az alperes végrehajtást indított a felperes ellen, amelynek során az önálló bírósági végrehajtó lefoglalta a felperes nevén nyilvántartott személygépkocsit, végrehajtási jogot jegyeztetett be a felperes tulajdonát képező ingatlanra (amelyet külön perben hozott jogerős ítéletnek megfelelően a felperes különvagyonának kell tekinteni) és letiltást bocsátott ki a felperes munkából származó jövedelmére.

A felperes - egyesített perekben előterjesztett - igénykeresetében vagyontárgyainak a feloldását kérte a foglalás alól, valamint a

munkabérére vezetett végrehajtás megszüntetését. Egyrészt arra hivatkozott, hogy sem a B. Kft, sem az alperes nem érvényesítette az igényét az U. és Társa Bt felszámolási eljárásában, másrészt arra, hogy a lefoglalt vagyontárgyak a különvagyonát képezik, az ingatlan különvagyonai jellegét jogerős ítélet állapította meg. Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Döntését azzal indokolta, hogy a felperes helytállási kötelezettsége ugyan a közös vagyonból rá eső érték erejéig, de a tulajdonában álló valamennyi vagyontárgy tekintetében fennáll. A végrehajtás egyetlen korlátja a házastársi közös vagyon felperesre jutó hányadának az értéke, ezen érték erejéig viszont az adós tulajdonában álló minden vagyontárgyra, így a különvagyonra is végrehajtás vezethető. Rámutatott az elsőfokú bíróság arra is, hogy a felperes az ellene indított végrehajtási eljárás adósa, ezért ha „mértéken felül” folyik ellene a végrehajtás, nem igénypert indíthat, hanem a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt perelhet.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, feloldotta a foglalás alól a perrel érintett vagyontárgyakat és megszüntette a felperes munkabérére elrendelt levonást. A jogerős ítélet indokai szerint: ha az adós helytállási kötelezettsége korlátozott, igénykeresetet indíthat. Ilyen eset áll elő, ha az adós a házastársi közös vagyonból rá eső rész erejéig felel, tehát nem korlátlanul, azaz nem valamennyi vagyontárgyával, és ennek ellenére lefoglalják különvagyonai vagyontárgyait; ahogyan az az adott ügyben történt.

A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása végett - az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság álláspontja a helytálló, mert a felperes felelőssége nem meghatározott vagyontárgyakra, hanem meghatározott vagyonrész erejéig áll fenn.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására és felülvizsgálati költségének megtérítésére irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy miképpen kell értelmezni a Pp.371.§ (2) bekezdésének második mondatát: a házastársnak a „közös vagyonból rá eső hányad értékéig” fennálló felelőssége azt jelenti-e, hogy a közös vagyonból őt illető vagyontárgyakkal kell helyt állnia, vagy pedig a közös vagyonból megillető hányada értékének erejéig a különvagyonra is végrehajtás alá vonható.

A Pp.371.§ (2) bekezdésének értelmezésekor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az értelmezni kívánt rendelkezés az igényper megindításának a lehetőségére vonatkozó eljárási szabály, amelynek anyagi jogi alapját és hátterét a Csjt.30.§ (1)-(5) bekezdései képezik.

A Csjt.30.§ (2) bekezdése megdönthető törvényi vélelmet tartalmaz arra vonatkozóan, hogy (a rendelkezésben előírt feltételek megvalósulása esetén, és az ott említett kivételektől eltekintve) a házastársak bármelyike által a házassági vagyonközösség fennállása alatt kötött visszterhes ügyletet az ügyletkötésben részt nem vett - a Csjt. megfogalmazása szerint: a „másik” - házastárs hozzájárulásával megkötötnék kell tekinteni. A „másik” házastárs a harmadik személy követelése teljes összegének a megfizetésére köteles (függetlenül attól, hogy a marasztalás összege hogyan viszonyul a közös vagyonhoz, illetve a közös vagyonnak a „másik” házastársra eső része egyként fedezi-e a tartozás összegét); ugyanakkor a Csjt.30.§ (3) bekezdésének megfelelően a „másik” házastársnak a megfizetésért való helytállási kötelezettsége korlátozott: csupán a „közös vagyonból reá eső rész erejéig áll fenn”. A Csjt.30.§ (3) bekezdése alapján kialakult bírói gyakorlat szerint az ügylet megkötésében részt nem vett „másik” házastárs helytállási felelőssége a „külső” jogviszonyban, tehát a harmadik személy (a követelés jogosultja, a végrehajtási eljárásban: a végrehajtást kérő) irányában a közös vagyonból a reá eső hányadra korlátozott, azonban a „másik” házastárs e tartozásokért a különvagyonával nem felel. A „másik” házastárs ellen a közös vagyonból rá eső érték erejéig, a közös vagyon körébe tartozó vagyoni értékre vezethető végrehajtás, azonban a különvagyonra nem vonható végrehajtás alá. A helytállás e mértékében kifejeződik a „másik” házastárs védelme, amely védelemben amiatt részesül, mert a fizetésre kizárólag a közös vagyon védelme alapján, a forgalom biztonsága és a szerződésekbe vetett bizalom fenntartása érdekében köteles. Emellett kifejeződik a felelősség korlátozott mértékében az a körülmény is, hogy mivel a „másik” házastárs felelősségét csupán a közös vagyon meg nem döntött védelme alapozta meg, az ügyletből esetleg származó haszon semmiképpen sem kerülhetett a különvagyonába. (Hiszen ha tényként megállapítható módon a házaspár abban állapodtak meg, hogy az ügylet haszna az ügyletkötésben részt nem vett „másik” házastárs különvagyonát gyarapítsa, a „másik” házastárs már nem tekinthető az ügyleten kívül állónak: a megállapodással kötelessé vált arra, hogy a különvagyonába utalt vagyoni értékkel is helyt álljon.)

A Pp.371.§ (2) bekezdése tehát a Csjt.30.§ (3) bekezdésének körében jogosítja fel a „másik” házastársat az igényper megindítására: az a házastárs, akinek a felelőssége a harmadik személlyel szemben csak a közös vagyonból, annak körében is csupán a rá eső hányad értékeig áll fenn, azonban különvagyonával nem köteles helyt állni,

igénypert indíthat, ha mégis lefoglalták a különvagyonát. Az igényperben bizonyítania kell a lefoglalt vagyontárgy különvagyonai jellegét, s amennyiben a bizonyítás sikerre vezet, a bíróság a különvagyonba tartozó vagyontárgyat feloldja a foglalás alól.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp.371.§ (2) bekezdésének megfelelő igényperben nem a házastársi közös vagyonnal kapcsolatos igény érvényesítése történik, ezért nem érvényesül a Pp.379.§ (2) bekezdésének előírása, azaz mivel a felperes a különvagyonának feloldását kéri a foglalás alól, a felperes házastársának (elvált házastársának) nem szükséges alperesként perben állnia. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy az ügyletet megkötő házastárs a vele szerződő harmadik személlyel szemben mind a közös vagyonból rá eső rész erejéig, mind a különvagyonával felel (Csjt.30.§ (4) bekezdése).

Az előbbieken kifejtettek szerint a Pp.371.§ (2) bekezdésének második fordulát a másodfokú bíróság értelmezte helyesen: az a házastárs, akinek a felelőssége Csjt.27.§-ának illetve a Csjt.30.§-ának rendelkezésein alapul, nem köteles helytállni a bizonyítottan a különvagyonát képező vagyontárgyakkal. A jogerős ítélet tehát nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az igényperben a felülvizsgálat kapcsán felmerült költség viselésére a Pp.270.§ (1) bekezdése értelmében a Pp.378.§ (2) bekezdése megfelelően irányadó. Így a felülvizsgálat költsége az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet benyújtó alperest terheli, azzal, hogy az alperes személyes költségmentessége miatt a le nem rótt illeték és az állam által előlegezett költség viselésére utólag sem köteles (6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése és 14.§-a).

Budapest, 2011. december 15.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs József s.k. bíró, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró